

[Elsø-Merete Ross.]

end større og bedre boliger, hensynet til velstandsstigning og øget fritid, der er ledetråden i det foreliggende lovforslag, og det er faktisk det sidste, der er fremtidsperspektiv i. Hidtil har vi ladet det øjeblikkelige pres og behov for bare at få tag over hovedet være det afgørende. Spørgsmålet er, om vi ikke som ved megen anden planlægning skal gå ud fra en fortsat velstandsstigning og også tage den i betragtning ved planlægning af boligbyggeriet, som jo skal holde langt ind i næste århundrede. Der er måske også den mulighed, at vi kan forene de to ting.

I hvert fald er der blandt yngre byggefolk mange og forskellige tanker fremme om, på hvilken måde man kan hæve boligens standard. Alle fremhæver de, at den samlede boligmasse kun vokser med 2-3 pct. om året, og at det derfor vil tage uendelig lang tid, før standarden i den samlede boligmasse vil forbedres, hvis man ikke gør det bevidst gennem den årlige tilvækst.

For 30 år siden vedtoges det, at bad hørte med til de nødvendige krav til en lejlighed. Efter 30 års forløb er dette krav kun opfyldt i halvdelen af boligmassen. Når jeg stiller mig lidt skeptisk til ministerens trang til en kvalitetshævning, en forbedring af den almindelige standard, skyldes det bl. a., at man endnu efter § 47 kan få statsgaranteret lån eller statslån til opførelse af huse med lejligheder uden almindelige, moderne bekvemmeligheder, dog så vidt muligt i parcel- og rækkehuse, tilføjes det, og det er da også huse, der skal stå ind i næste århundrede.

For 20 år siden under krigen talte man om ét rum pro persona som en menneskeret. 20 år efter er der 200.000 boliger med mere end 2 personer pr. værelse, altså det, vi betegner som overbefolkede lejligheder, og 300.000 boliger med nøjagtig 2 personer pr. rum. Ca. halvdelen af boligmassen tilfredsstiller altså ikke det, man nu ville betegne som en rimelig standard.

Ud fra de forestillinger, vi er vant til, virker det chokerende at høre de løsninger, som nogle af de yngre byggefolk går ind for for at få hævet boligstandard.

Arkitekt Dybbroe mener f. eks., at man i stedet for at lægge hovedvægten på at bygge småt for de 80 pct. mindrebemidlede skulle bygge større for de 20 pct., der ikke er mindrebemidlede, ud fra den betragtning, at hvad der i dag bygges for de 20 pct., vil det senere hen være økonomisk overkommeligt for de 80 pct. at flytte ind i. De 20 pct., der rykker ind i f. eks. 4 rums lejligheder i nybyggeriet, giver plads i deres tidligere lejlighed til andre, som endnu ikke har råd til at betale i det nye byggeri. Niels Salicath har foreslået at give generel subvention til nybyggeri over en kort årrække, f. eks. 3-5 år, og hurtigt aftrappe den nedad. Mon den tanke ikke delvis svarer til det svenske rentegarantisystem? Salicath mener, det ville være et middel til at lette overgangen til det dyrere byggeri af tilstrækkelig kvalitet og samtidig bevirke, at folk gradvis blev vænnet til at sætte mere af deres indtægt ind på boligforbruget. Han mener, at inflationen vil tage virkningen af tilskuddets gradvise bortfald fra beboerne. Salicath mener yderligere, at hvis vi fastholder, at statsstøttet byggeri kun skal bygges for de traditionelt mindrebemidlede, så bliver statens indsats en metode til at blokere boligudviklingen. Der er ikke tvivl om, at flere almennyttige boligselskaber har indset det umulige i at bygge ordentlige boliger til den kundekreds, de oprindeligt efter deres statutter skulle betjene. Disse selskaber regner til gengæld med, at prisudviklingen i løbet af 5-10 år vil gøre boligen så billig, at også de rigtige kunder kan være med i legen, og at det simpelt hen er den eneste måde at skaffe dem boliger af en hæderlig størrelse. Faktisk går de begge ind for at lade de lidt mere velhavende betale i første omgang og derved skaffe en boligstandard, som de mindre velhavende kan få glæde af i anden omgang gennem oprykningsmekanismen, som i tidligere ti-